

Előfizetési díj.

Videki postán vagy helyben házhoz hordva	
Egy évre	15 frt.
Félre	8 „
Negyedévre	4 „
Évi háza helyben	1 frt 50 kr.
Egyes szám ára	7 kr.

Megjelen: mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Szerkesztői szállítás:

Bel-királyutca 28-ik szám hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ ÉRTÉKESEBB CZIKKEK DIJAZTATNAK.

Kéziratok nem adnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

ELOFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET”

politikai és közgazdasági napilap
1875. ötödik évfolyamára.

A „Kelet” előfizetési ára:

Egy évre	15 frt.
Félre	8 „
Negyedévre	4 „
Egy háza	1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

A megrendelések legcélszerűbben postai útvánnyal alólírt könyvkereskedésébe küldendők.

Jólvez egyszerre beküldött előfizetés után szívetpéldánnyal szolgálunk.

Stein János

a „Kelet” kiadója.

A helyzethez.

Mi itt a vidéken kevésbé lehetünk jékozza azon színváltozatok okozatai iránt, melyeket a budapesti események napról napra más-más variációkban viselnek magukban, de a mit a felség lefolyásáról tudni és látunk, a felől egész határozottan ki merjük mondani, hogy nem találjuk sem a mi, sem általán a higadtat közvélemény megalégedésével.

Isza Kálmán nagy fontosságú beszédének hazafias voltát kétségbevonni, azt hiszt: senkinek sem áll jogában. A benső ösnte öröm egész lelkesedésével láttuk mi is miként omlik össze az ország egy nagy részének megbocsáthatatlan tévedése által józanabb magyar liberalis párt közé építet válaszfal; nem lehet Magyarországon hazafi, ki a szebb jövő reményeit ne egy hatalmas compact párt és általa egy erőteljes kormányba helyezte volna. Egyesülni hát a két pártnak nyílt szerződés útján igaz öszintéséggel, hó vágyát képezi e skat nyomorgatott hazának. De a mód, a melyel a Deák-párt ezt teszi, sem e párt multjához, sem az országnak hozzá fűzött bizalmához nem illő.

A „KELET” TÁRCZÁJA.

Jenny húgom.

Regény.

Írta: Sand György.

Sand György.

Első rész.

II.

(Folytatás)

Házi urat éppan asztalnál találtam, egy nagyon szép leány szolgált fel neki, ki nem lehetett más, mint az ővé én láttára közel voltam az elajulásához; de Antonio fürkésző s gyanakó tekintete erőtt adott leküzdeni felindulások.

Anyujtám a hozott levelet; Antonio feltörte egy látszólag kissé nehezezen esik a kéziratos betűt. A felszolgált szép leány oly nyugodt hideg vérell szemlélte arcomat s oly bizonyos a kijövő egészen sodromból, ha nem természetem magam oly állásba, hogy szemek ne találkozzanak.

A rövid fejezvérszöveget arra használtam fel, hogy tanulmányozzam atyjának arcát.

Is zömök ember volt, atletának is beillő szes válakkal, bozontos hajjal s elég szép vonással, szakállá szürkülő, arczbőre, bronzszínű e mellett — ki kelt mondanom — valamely alattomos, vad kifejezésült ez arcom mi inbl rablára mint csempészre emlékeztetett.

Ész az utálatig menő ellenszenvet éreztem intá, ekkor leányára tekintettem, ezáltal minde zavar nélkül s elhatározottan magamban,

Mi volt a Deák-párt e háza nézve? Majdnem tíz éven keresztül a sorsát intéző hatalmasság, mely háromszáz éven át nem élvezett önállóságot, hatalmi állást szerzett Magyarországnak. E párt fensőbbisége alatt századokra szóló reformok és intézmények léptek ez országban életbe.

Mi, a kik, e pártot lelünk egész meggyőződésével támogattuk, öszintén kimondjuk, hogy megvártuk volna tőle, miszerint m élt ó s á g á t az utolsó perzig megőrizze és fentartsa, mivel általa ez országnak méltósága az. Mi megvártuk volna, hogy a leg-súlyosabb körülmények között is büszkeséggel hordja fejét, szilárd elhatározással küzdje meg a vihart s ha talán elbukik, egy Zrínyi módjára dicsőséggel vivja meg akár a halált is. Ha pedig ellenfele az őstrom hiábavalóságáról meggyőződve békejebbot nyújt felé, győzelme felett büszkeségének és hatalmának teljes éretében, mint férfiú nyújtson baráti kezét.

A mi néhány hét óta a képviselőházban és Deákpart utolsó ülésén történt, ellenkezőről tanuskodik.

Tanulunk, a pénzügyi bizottságban mutatkozó fejtelenségnek; olvastuk, miként debütírozott e pártunk több törzstagja emmaga a majoritás és azon pénzügyminiszter ellen, kit az ország közvéleménye az idő szerint egyedül tartott képesnek fináncziának rendbehozására. Több alkalommal kifejeztük már, hogy mi nem kormányférfiakat pártolunk, hanem pártoljuk mindazon kormányt, melyet a deákparti többség magának mond; ez kötelessége lett volna önmagáért a pártnak is mindaddig, a míg a miniszteri székre emelt férfiak elvüket, szorgalmukat, jellemüket megtartották; de a többségnek buktatni a többségi kormányt, mint ez nálunk szokás, nem tartozik az egészséges parlamenti élet jelenségei közé.

És mindezek után mi történik most a parlamentben? A kormány későbbi lemondásának terhe alatt kénytelen egy szavazásra nézve pactálni saját pártjával, hogy megmenthesse emennek becsületét s még ekkor is akadnak emberek, kik a visszavonulásnak e legkisebb tisztességes fedezetét ellenezzék, mintha kész-akarva azt óhajtanák kimutatni, hogy a Deák-párt egy szétzilált nyáj, a melynek teljes pusztulásából származó bajtól csak az ellenfél pártora mentette meg az országot.

Ezen urak oly kevésbé becsülik a Deákpart multját, miszerint készek kitenni

hogy örökké kerülni fogom őt s elfeledni, ha csak legkevésbé is hasonlít atyjához.

Nem hasonlított hozzá, de még rosszabb valami látszott rajta; arczának valódi szépsége mellett, szemtelen elbizakodottság ült ki rajta. S mi több, feltűnő piszkos volt egész külseje.

Mintegy varázspálca ütése, ki valék gyógyulva szenvedélyemből s megszégyenülve ugyan, de menten mint szívszorongástól, vártam, hogy házigazdám bevégeze a levél olvasását és most még inkább, mint valaha, el voltam határozva, hogy meg nem ismertetem magamat.

Don Perez igen elégtűnek látszik lenni a hírekkel, melyeket neki hoztam. Mosolygott; láttam, mint számít fel titkon valamit, ujjain s aztán gondosan eltette a levelet, belső zsebének legalsó rejtékébe, mint oly tárgyat, mit az ember nem akar elveszíteni.

Ekkor intett leányának, ki azonnal távozott s felém fordulva így szólt:

— Jól van fiám, szép kis utat tévél, hogy kézbesítsd nekem e levelet. Megérdemelsz legjobban boromól egy pohárral.

— Hogy hívják?

— Tosas Medard a nevem.

— Luzból való vagy?

— Annak környékéről.

— S mi a foglalkozásod?

— Medvékre vadászok.

— Ez esetben te éppoly bátor, mint szép fiú vagy. Jer így! egyet egészségemre, miként én is izsom tiédre!

Ezalatt Manuela is visszatért újból széss borral telt kancsóval kezében, melyből töltött egy kis kékes üvegű, rosul kimosott pohárba.

Miközben megittam a bort, Perez ravasz pillantásokat lövellt felém s oly bizalmas pártfogó modort vett fel irányomban, hogy a bosszúság miatt minden várom arcomba szállt.

azon megaláztatásnak is, hogy a balközép mentette meg az országot a végromlástól, mivel a ház többsége erre absolute képtelen volt. E szegényt soha sem volna szabad a Deákpartnak elviselni magán s öszintén szólva a legutóbbi deákparti értekezlet csak részben is alig m n tette meg az ország nagy többségét a tehetetlenség e vádjától.

Mi nem csak azt vártuk volna képviselőinktől, hogy a kormány lemondásának feltetele alatt, a mint ez a határozatban értetődik, szavazzon neki bizalmat, hanem azt is, hogy ép a legrejtenebb helyzetben legyen legös szetartóbb és legerélyesebb; ne engedje magát legkisebb zavarba sem hoztatni az ellenfél megtartása által, egyhangulag teljes erejéből támogatassa a költségvetési vita bármily esélyein keresztül kormányát, kimutatandó, hogy kezeiben a hatalom és azt kezelni is képes és csak ha a hígadt tárgyalások útján megkötötte, mint önértzetes párt a kisebbséggel a szerződést, hagyja kormányát a párt régi bizalmának fedezete alatt tisztességesen visszavonulni. Erélyes többségtől ezt méltán megvárta volna az ország.

— **A Deákpart köréből.** Félreértések elkerülése végett, a „P. N.” megemlékezik egy mozgalomról, mely a Deákpart körében történik. E mozgalom célja az, hogy azon deákparti képviselők, kik egy fractiohoz sem tartoznak, némely kérdéseket megbeszéljenek s e célból e hó 10-re összejövetelt terveznek. A párt vezéregyéniségei közül eddig senki sem csatlakozott e mozgalomhoz, melynek irányzata különben távolról sem az, hogy a pártban szakadást igyezzék elő, sőt ellenkezőleg, bizonyos egységes eljárást akar megállapítani a szakadások megállítására. A coalitio eszméjével szemben a tervezők rokonszenves állást foglalnak el, s azt óhajtják, a mit az egész párt óhajt, hogy t. i. a coalitio a pártok közötti szabad megegyezés alapján történjék. Különben az egész ma csak kezdetleges terv, mely — meglehet — nem is valószínű, s e híreket csak azért említjük fel, hogy előre is eljött vegyünk akár e dolog nagyításának, akár a fölhevésnek, mintha e kísérletben valamely új párt alkotásáról lenne szó, a mire senki sem gondol.

— **A válságról** a P. N. következőleg ír: Szombaton értekezletet tartattak s ez alkalomkor kifejezett általános vélemény az volt, hogy

— Reménytelen fickó — szolt mosolygva, — hogy nem vagy a csempész bandából való?

Merészen néztem szeme közé. Arcz kifejezéséből tisztán ezt lehetne kiolvasni: „Ha csempész vagy, csak mondd ki bátran, szívesen látott vendég vagy házamnál.”

— Nem, én nem vagyok csempész — szólék felállva — s nincs is szándékom azzá lenni.

— Jól is teszed, — viszonzá Perez, bámulatos nyugalommal hangjában; — piszkos egy mesterség is az, és sokkal több veszéllyel is jár, mint a medvékre vadászni, — tevé hozzá, alig észrevehető megvetéssel.

— Nem a veszéllyel való félelem tart engem vissza attól. Nem szoktam félni semmitől. Azt sem mondtam, hogy a csempészet piszkos mesterség. Azt mondom, hogy nekem más keresetem van s annál maradok, ez az egész és most ismetem ajánlom önt, egy a sennorát is, távozom, ha csak nem akar válaszolni a levélre, melyet hoztam.

— Csak menjd annyit Bielsa Jánosnak részemről, hogy minden jól van; hanem te alkalmasint fíradt vagy. Nem akarnál-e valamit falni, megpihenni, s ha szükség itt is hálai az éjjel? Házamban minden rendelkezésedre áll.

— Köszönöm, nem maradhatok, máshol is van dolgom. Újból is köszönöm, s gyorsan eltávoztam, ámbar majd lerokadtam a fáradtság miatt, betértem ebédelni egy közeli kocsomába; ott aludtam is pár órát, s este ré hátam megett hagyva Bouchard-nak kapuit az éjet Gayarnie-ban töltöttem el.

Másnap reggel könnyen, mint egy madár, haladtam tovább, a járt utat keresve fel, s este otthon voltam, kissé megnyúlt orral ugyan, de eszem, szívem megtisztulva, s önmagammal elégtűn.

a miniszterium ne vesse föl a bizalmi kérdést, hanem a változott politikai helyzet iránti tekintetnél fogva, a költségvetés általános megszavazása után nyújtsa be lemondását s ezt jelentse ki mind a Deákpartnak, mind a házban. A tegnapi min. tanács (nem minden vita nélkül) elfogadta e nézetet. Bittó min. elnök arról tudósítá a tegnapi nap folyamában Deák Ferenchez s este ugyanily értelemben nyilatkozott a Deákpartnak. A kör tudomásul vette a min. elnök nyilatkozatát s a mi azon felhívást illeti, hogy a párt szavazza meg a költségvetést általánosságban, ez is természetesen elfogadtatott; akadt azonban egy pártág, közte Zsedényi, kinek még ez iránt is aggályai voltak.

A kormány elhatározva volt, hogy ugyanily értelemben fog nyilatkozni, a költségvetés általános elfogadása után, a házban s Bittó miniszterelnök közelből Bécsbe utazik, hogy ő felségének előterjessze a cabinet lemondását. A pártok vezetői s a pártok közötti közvetítés azon férfiut fogják megilletni, a kit ő felsége a kormány alakításával megbíz.

Mig a korona nem nyilatkozik, helytelen dolog volna, ha a Bittó-Ghyecy-kormányt buszuztatnók. Ezuttal csak legutóbbi tényről akarunk szólni, vagy is arról, hogy a bizalmi kérdés fölvetése nélkül, a változott politikai helyzetről ő felségének jelentést tesz, rendelkezésre bocsátja tárczáit s a maga részéről is előmozdítja a pártok közötti közlekedést.

Megkísértjük ez eljárás okainak kutatását. A loyális ritka példája ez a saját párt irányában. A lelépő kormány nem akarja a bizalmi kérdés fölvetése által a pártot fractiókra bontani, de vannak egyéb okok is. Bármily kormány alakuljon, az előbbutóbb kénytelen az adóemelésekhez folyamodni s minthogy a lelépő kormány e kérdést ma, midőn az előrelátótlag megbukik, föl nem veti, — ez által a következő kormánynak könnyíti meg helyzetét. S van még egy harmadik ok. Vajjon miként hatna vissza állami hitelünkre a tény, ha a kormány az adófelvétel kérdésében bukna meg? Kétségkívül kedvezőtlenül. Ime az okok egész láncolata melyek a kormányt arra bírhatják, hogy lemondjon a bizalmi kérdés fölvetéséről s ha a válság így nem is vesz parlamentáris lefolyást, sok más előnye van.

A képviselőház f. hó 8-án tartott ülése.

A képviselőház f. hó 8-iki ülésében mindenekelőtt Beöthy Ákos interpellálta az igazságügyért a bécsújhelyi cs. k. törvényszék által egy Spitzer nevű magyar alattvaló ellen

Miután már régtől fogva mind szomorú és szeszélyes voltam, anyám azonnal észrevelte a változatot rajtam, s a nélkül, hogy sejtene okát volt bajomnak, vagy kigyógyulásomnak, örült neki, s üdvözölte újjászületésemet. Azt állítam, hogy valami mellgöres kintott egész éven át, s most egyszerre megszabadultam tőle, s egészen elmúlt. E magyarázatban, volt némi igazság is.

Ezután néhány nappal ismét a kerti padon ültem Jenny mellett, várva a vacsora idejét. Nagyon jó kedvem volt, s egy kis madárral játszottam, melyet húgom nevelt fel.

— A mint látom megjött a kedved újból — szolt Jenny — tán nem vagy már többé szerelmes?

— Tudod is te mit tesz az szerelmesnek lenni! — felelém neki. Te arról mit sem tudsz s csak úgy beszélsz bolondjába.

— Nagyon jól tudom, — viszonzá ő — hogy a szerelem az, ha az ember mindig csak egyre gondol, kit mindenkinél jobban kedvel.

— Apácáid tanítottak téged erre?

— Nem, hanem társaim mondták nekem.

— Hanem te a szerelmet megveted ugye, te, ki soha nem akarsz férjhez menni?

Nem tudom bizonyosan! Most tizennégy éves vagyok, ideje határoznom, hogy mit tegyek.

— Oh erre még van elég idő!

— Hallgass reám, ha megígéred, hogy soha meg nem nősülsz, én sem fogok soha férjhez menni.

— De hát miért? Mit akadályoz az téged, hogy én megházasodom, s mi ellenedre lehet az?

— Nekem életszükség, hogy legyen kit szeressek.

— Valóban!

— S én téged foglálak szeretni, ha te is csak egyedül engem szeretnél.

Hirdetési díjak:

Hatszor hasábozott garmond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakori hirdetéseknel külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos (Wollzeile 22.) Haasensteint et Vogler (Wallfischgasse 10.) Rud. Mosse Publicistisches Bureau

Nyiltéri czikkek

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

elkövetett sérelem tárgyában. Azután Bittó miniszterelnök szólalt föl. Azon fontos nyilatkozat után, melyet Tiszától hallánk, nem foglalkozik — eredeti szándéka ellenére — a kormány s a többség ellen eddig példátlan cynismussal felhozott vádakkal; e párt nyugodtan várhatja be a részhajlatlan történet ítéletét; sokkal szerencsésnek tartaná a két párt közti válaszfal ledőlését, hogysen bármint is mondana, a mi ezt gátolná. Nem terjed ki tehát a multakra, csak a kormány pénzügyi politikájairánti észrevételekre. Ezek főleg három szempontra vezethetők vissza; egyik, hogy az előterjesztések megszavazásával nem lenne a bajon segítve, míg a rendszer nem változik. A rendszerváltoztatás kérdése, a mennyiben a közös ügyeket illeti, oly kérdés, mely fölött a nemzet nagy közvéleménye már napirendre tört; a mennyiben pedig a rendszerváltoztatás oly értelemben vétetett, mint b. Sennyey is tevé, megvallja, hogy bár a maga részéről is túlságos apparattussal szerveztetnek tartja közigazgatásunkat, s bár a gyökeres reformot az egysúly helyreállítására szükségesnek tartja, nem osztja, s a mai parlamenti viszonyok közt tövesnek tartja azon állítást, hogy a közigazgatási reform előtérbe állítása könnyítette volna a pénzügyi rendezést, s jogosulatlannak a vádat, hogy a kormány még a követendő irányt sem jelezte. De akár jelezte a kormány ezt, akár nem, a mai parlamenti viszonyok közt kimondja, hogy a közigazgatási reform tervjavaslato együttes benyújtása még csak növelte volna a bonyodalmatok, mert, csak újabb fejtartart szolgáltatott volna azoknak, kik a kormányt megtámadják. A második szemrehányás a kormány pénzügyi politikája ellen az, hogy egyoldalú, mert a terhek emelésével nem gondoskodik az adóképeség emeléséről is. A hitelviszonyok iránt a kormány kész jelentést tenni bármikor, de addig is jelenti, hogy nem hiszi elméleti szabályokkal az uszórát elengészthetőnek, de a kereslet és kínálat közti viszonyt igyekszik megváltoztatni. A bankkérdés tárgyalását a fenforgó viszonyok nem engedék eddig a nemzet érdekeinek megfelelőleg megtörténni; a kérdés érdemére nézve a kormány állása, hogy egy önálló magyar bankpolitika kifejtése csakis a valuta helyreállításával, s a manarchia mindkét része egységes pénzülszának megtartásával lehet. Addig is, a mig ez megtörténhetett, igyekezni akart a kormány a hitelviszonyok javítására s a végleges megoldás előkészítésére.

Visszaszantistja az egyoldalúság vádját épen most, épen a földbírtokos osztály részéről, melynek adóképesége érdekében legtöbb történt

— Te ugy látom feltékeny természetű vagy.

— Nagyon feltékeny.

— Még fivéréddel szemben is.

— Épen fivérrel szemben leginkább.

— Neked ugyan ostoba, halfogalmakkal töltik el a fejedet a zárdában! Egyik testvér soha sem lehet feltékeny a másikra. — s aztán te nem is ugy szeretsz engem.

— Én szenvedélyesen szeretlek téged.

Húgom oly nyugodt hangon mondá e szavakat, s oly teljes ártatlansággal, hogy nem tudtam megállani nevetés nélkül.

— S hát kis madárkádát, azt is szenvedélyesen szereted?

— Azt nem, csak irántad vagyok képes szenvedélyt táplálni. A szerelem öltéség és bűnné válik, mielyt nem szent és következetes az. A rokónaink iránt érzett szerelem, tiszta és kötelező.

— Én tehát szerethetlek téged egész lelkemből, a nélkül, hogy megsérteném vele istenemet, eként szeretlek szenvedélyesen; hanem téged, kinek vallásod nem az igazi, erre nem tanított meg, s nem is szeretsz eléggé engem.

— De épen nagyon szeretlek Jenny!

— Még sem egész lelkedből.

— Szereteteimből egy részt anyámnak is, apámnak is kell hogy juttassak, ha megengeded.

— Azt még megengedem, de mással nem akarok osztolni.

— Azt akarod, hogy sohase nősüljek meg?

— Nemcsak akarom, sőt meg is tiltom azt neked! Meghálnék miatta bánatomban.

— Azért ne halj meg kérlek, soha kevesebb kedvem nem volt a házassághoz mint épen most. A mig más gondolatra jónék, lesz idő megokosodni s megtanulni, hogy mi az élet, a melyről látom igen is különös fogalmaid vannak.

(Folyt. köv.)

az ily politikákban nem találja fel a hazafiság kellő mértékét. A 3-ik szemrehányás, hogy nem történt meg minden a takarékoság terén. Készséggel elfogad minden lehető megtakarítást, de téves azon irány, mely mindig a reduktóra s problematikus reformokra hivatkozik a pénzügyi rendezésnél. Válaszol azon vádra is, hogy a közpénzügyi költségek nagyobb mérvű leszállítását nem eszközölték. A jelen kormány a közpénzügyi kiadásoknál lehetőségeknek tart ugyan csekélyebb mérvű reduktiókat, de oly nagy mérvűeket, melyek a pénzügyi rendezés jelen-tékeny befolyással lehetnének, nem. Most, midőn Europa minden állama nagy mértékben fejleszti védejét az osztrák-magyar monarchia hogy nem kezdeményezheti a lefegyverezést, felesleges bizonyítani. Határozott tüzésnek tartja azon állítást, hogy nem bírjuk a véd-erő kötségeit. Végezetül röviden praecizirozza a kormány pénzügyi politikáját, mely egyfelől az acut baj orvoslására s a szükséges idő biztosítására, másfelől az egysúly maradáradó biztosításra irányul. E nemzet, mely a hét-év alatt rá nehezett terhek dacára is pontosan lefizette folyó adóját, sőt hátralékokat is törlesztett, a tervezett ideiglenes adóemeléssel nagyobb terheket is képes volna elviselni. Ha a köteleességek teljesítésének csak azon színvonalra is emelkedünk, mely normalis viszonyok közt szükséges rendbe hozhatjuk az államháztartás egysúlyát. A kormány politikájának megvan az öntudatosság, célszerűség s logikai egymásután s más utat a kormány nem követhetett.

A Deákkör értekezlete.

A Deákkör február 7-iki nagyfontosságú értekezletén, melyre a párt tagjai teljes számmal megjelentek, első szóaltól fél Bittó miniszterelnök; kijelenté, hogy a kormány mélyen érzi köteleességét a kifejtett új helyzet folytán, melyet nemcsak kormányi, hanem parlamenti válságnak is tart, s melynek oka a párt viszonyain kívül azon örvendetes esemény, mely nem zárja ki a két nagy párt egyesülésének lehetőségét; addig is azonban, míg a korona elhatározása a továbbiakra nézve bekövetkeznék, nem személyes tekintetből, hanem az ország, s a párt méltósága érdekében költségvetés megszavazását kéri, mely után a kormány a ház-tól a korona elhatározásának megtörténteig a részletes tárgyalás felfüggesztését kéri. (Általános helyeslés). — Zsedényi elismeri, hogy a miniszterium hazafias köteleességet teljesít, midőn nem akarja a két párt egyesülésének útját állni; de nem érti, miért kellene előbb a budget általánosságban való elfogadására szavazni, ami ismét a küzdő kesztyűt dobna a két párt közé, s a jövő kormányt a mostani budgetnek — legalább lényegében — elfogadására szorítaná; tetézzé a kormány érdemeit avval, hogy ne nehezítse ily módon meg a jövő miniszterium helyzetét. — Justh J. egyértelműnek tartja Zsedényi nézetének elfogadását a párt abdicálásával; ehhez nem járul, s megszavazza a budget a kormányának akár többségben akár kisebbségben lesz, megmaradván ott, a hol van, a Deákpárt tagjának. — Prieleszky nem látja, hogy még eddig az ellenpártból bárki átlépett volna hozzánk, nem lát a tulajdonon fegyverfeladást, s kijelenté, hogy semmi más pártköz nem fog tartozni a Deákpártot kívül, melynek politikájára épen most bizonyult helyesnek; a budget általánosságban való elfogadására szavaz. — Paczolay nem érti, hogy miután Sennyey és Lónyay is elfogadták általánosságban a budgetet, miért nem fogadják azt el Zsedényi; a párt elveit jövőre is érvényesíteni kell törekednünk, s hogy ezt elérjük, támogatnunk kell a férfiakat, kiket ő Felsőleg kormányra hív, s nem szabad a budget elhalasztásával az időt vesztetgünk.

Gróf Nemes N. miután a kormány a helyzettel szemben már állást foglalt, nem felelt rá sulyt, vajlon megszavazza-e most valaki a budgetet, vagy nem? — Gr. Zichy M. szerint nem kell még szétmenni a pártnak azért, mert az ellenfél ledőltnék mondja az 1867-i kiegyezés erős falát; lehet bizonyos körülmények közt fegyverszünetre lépünk, a melyből béke is lehet, de tegyük ezt az erősbet megillető illemmel, s szavazzuk meg általánosságban a budgetet. — Horváth B. megnyugtatónak tartja Tisza nyilatkozatát. Tisza kimondá, hogy politikai programjában a közjogi kérdés nem foglal helyet, és ennél többet tőle nem kívánhatni, politikai könnyelműség volna erre nem reflectálnunk; nem abdicálás, hanem két ellenfél egyesülése forog itt szóban, s a budget általános megszavazása csak emelni fogja a párt becsületét, mely 8 évig sikerrel védte a kiegyezési alapot. — Monár Al. is azon nézetben van, hogy az ellenzék nagy része felhagyván a kiegyezés elleni ostrommal, a párt, mely annak megvédésére alakult, nem folytathatja irányában eddigi magatartását; hazafias missioja elfogadni a nyújtott jobbot, s az ország belügyeinek rendezésére egy új párt alakítása, ez lesz a legnagyobb tény a kiegyezés biztosítására; a budgetet általánosságban megszavazza. — Csengery is röviden e megszavazás mellett nyilatkozik, a mely a párt létének constátálása leendő. — Gorove elnök végül kijelenté,

hogy a párt csaknem egyhangulag a budgetnek általánosságban való megszavazása mellett nyilatkozott, s tudomásul veszi a kormányelnök előadásának azon további részét, mely szerint a házban kijelenté, hogy köteleességének érzé-ven a megváltozott helyzet folytán a koronának előterjesztést tenni, annak határozataig a részletes budgettárgyalás felfüggesztését fogja kérni.

A nevelés.

(Folyt. és vége.)

Az ily esetek tisztán mutatják, mily sok megy elfoglaltság által veszendőbe a jelen éle-iből s a hasznos visszaemlékezésből, s mennyivel nagyobb azon embernek élettartama, kit előkészület és belátás új életviszonyokban is a kellő helynek megtalálására képesít. S ez a nevelés célja. A helyzetnek változása soha nem szűnik meg. Mindenre tapasztalás s összehasonlító következtetések után előkészülni, — ez az életnek nagy, soha nem szünetelő munkája, mely a halált is nem erőszakos szakadásnak, hanem természetes lefolyásban a hosszúság előmunkálkodás szép végének, s a méltó élet méltóságos igazolásának tünteti fel.

A nevelés folytonos előkészület a föl-tornyosuló környezetenek közepe a uralom megszerzésére és megtartására. Az ember természetesen ösztöne s jogosult törekvése, hogy ne legyen játékszere, hanem vezetője a körülmények között. De e fensőbbség nem jó magától kezeibe meg kell azt szereznie a képességekkel, melyeket emeltyük gyanánt a természetből nyert. E munkára képesíti őt a nevelés, mely uralomra segít, előkészítve a minden életviszonyokban való helyes magatartásra.

A nevelés nem gyakorolható a tudomány kényelmes módszerében, hanem a művészet nehezebb hivatása szerint tanulhat ugyan általános szabályokat összehalmazott tudásból, de a gyakorlatban mindig új, s a finomabb árnyalatokra nézve a gyakorlónak az anyag képességét az egyes növekedés szemlébe való szeretetteljes behatolásából, az alakítás képességét önmagából kell merítenie. Ez ember azon nagy feladatában, hogy környezetének urává váljék, a saját képességei hasonló állást foglalnak el a kivülről levő tárgyakkal. Az akarat csak oly tárgyakon érvényesülhet, a melyek bizonyos határokig az ember uralmi ösztönének alávetve, s az akarat szabadságának épen ugy csak művelődésképes tehetségekkel lehet dolga. Ezek alávetik magukat az uralmi ösztönek s támogatják azt, ha helyesen használatnak fel, ellenben akadályozzák, ha elhanyagoltatnak vagy épen hamis alkalmazásban részesülnek. A nevelésnek figyelembe kell venni e törvényt; művelészetes hatásának abból áll első feltétele, hogy kikutassa a növekedés sajátos képességeit, azokhoz képest irányozza az akaratot s vezesse a tetterőt. Mint a küldölgök természetükkel ellenkező értékesítésének kísérlete csak kárt okoz, ellenben helyesen felismerve s kezelve minden tárgy alkalmas a legnagyobb haszon nyújtására, melyet az uralkodó ember élettartama belőle szerezhet, ugy történik a tehetségek értékesítésénél is. A természeti adományok s a benyomások irányozzák a hajlamokat; a nevelés munkája könnyebb vagy nehezebb, a szerint, a mint a nevelés a hajlamok segélyével vagy azok ellenére történik. Nem mindig hasznos engedni a természeti hajlamoknak, gyakran erő kell azokon venni, de ez nem történik megtelelő dínélkül. Nem elég tudni, hogy az óhajtott siker s magában véve kíváncsán állapot elérhető, hanem azt is tudni kell, hogy minő áron. A hajlamok nem győzhetnek le erőelhasználás nélkül, s meg kell vizsgálni, vajjon a legyőzés haszna arányban áll-e az erőnek felemésztésével s azon eredménynek elmaradásával, mely a hajlamszerűleg kifejlesztett tehetségekkel elérhető lett volna.

Gyakori jelenségek a növekedéseknél, s ismeretes talányát képezik a nevelésnek a költői hajlamok. A képz elem ereje, kapcsolatban a szemlélt állapotok sejtésig fokozódó gyors megismerésével, a tökély legmagasb fokához, ellenben lassú vagy épen helytelen felfogással összekötve tévesített célokhoz visz. A két szélsőbb végpont közt szokott a vezetés ingadozni. Egyik nevelő elősegíti a költői hajlamot, bárha a kiegészítő képességek nem léteznek vagy nem fejlesztettek ki, s visszaszűkíti életet készít elő, vagy legalább is hasznos éveket pazarol el. A másik, félve a lehető sikertelenségtől, áldozatokkal is leküzdi a káros hajlamot, holott az talán csak a költészet formájában káros, ellenben a szellem más gyakorlatára hasznosan alkalmazható lett volna. Általánosság alakítva az itt mondottakat, a tulságos érzékiesség minden életet veszélyes hajlamokkal fenyeget, de a különös tehetségek szerint ítélendő meg, vajjon tanácsos-e valamely erősen kidomborodó érzékiességet, talán egy hasznos ösztön szétrombolásával, egészen elnyomni, vagy pedig sikerülhet azt tiszta élvezet képességgé mérsékelni, az összműveltség előmozdítójává tenni.

Az életboldogság egész köre a tehetségek helyes méltánylásától s kezelésétől függ. Zavar-talan megelégedés forrásából merít azon élet, mely kezdetül fogva szerencsés tehetségekkel megáldva, tehetségeinek megfelelő nevelésben része-

sült. A szerencsések, kik derülten futják be az élet pályát, az ifjúságot vidáman, a férfkort tetterősen élik át, s mint öregek az emberi nagyság magaslatain nyugosznak, e sorsot annak köszönhetik, hogy tehetségeik idejekorán felismerve lettek, s hogy ők maguk életük további folyamatában folytatták a tehetségeiknek megfelelő nevelést. Ellenben a nevelés küzdelme a tehetségek ellen az elégtelenség csíráit hinti el, melyek igen gyakran már az ifjuskort betegessé teszik, az élet virágát elhervasztják s satnya vagy elromlott öregséget készítenek elő. Még a győzelmet is e küzdelemben megfelelő levonással, néha kimerüléssel kell megfizetni. A nevelési rendszer, mely a tehetségekkel ellentétes akaratfejlesztés askesítését ajánlja, nem alkot termékenyen megnyerő természeteket, hanem a szellemnek és testnek gyöngye vagy megbénult alakjait hozza létre. A jónevelés gondosan észleli, hova vezetnek a tehetségek, küzdelmekben melyeknek van tulsulya, s ezen, az egyénhez alkalmazkodó irányban fejleszt tovább; de nem követi vakon ezen irányt, hanem, mint a kultúrgyakokkal szemben, felkeresi a meghatározó szabadság, a kényszeríté tehetségek és más, befolyást gyakorló feltételek közti viszonyt, s így képesíti magát az összefűzésre és átalakításra.

A tehetségek és nevelés, a szabad behatás és a ráhelyezett kényszer viszonya fölötti ellentétet mindig foglalkoztatták a szellemeket. Az egészségtan is, mióta felismeré az átöröklött tehetségek fontos szerepét, komoly buvárlat tárgyává tévé, hogy minő eszközökkel lehetne eltávolítani az ártalmas tehetségeket. E tárgyalásos buvárlásban gyakorlott tudománytól méltán várhatni hasznos tapasztalatok lassankénti gyűjtése által a nevelés egész terére nézve új lendületet. Az eddigi észleletek, melyek a nevelésnek tisztán szellemi elemekre szorítottak, egen házagosak, nem nyújtanak megbízható anyagot, s a következtetések csaknem korlátlanl önkenyszerűek. Innen van, hogy még pádagokok közt is minden véleményárványlatnak vannak képviselői, némelyek mindent, mások sokat, keveset vagy semmit sem hívn megváltoztat-hatónak a tehetségek ellen. Mindennapi tapasztalatok bizonyítják azonban, hogy a különös tehetségek bizonyos fokig kényszerítők, de bizonyos mértékben hajlíthatók is.

Dr. Molnár Antal.

Magyar lapok szemléje.

Az „Ellenőr“ szerint a jelen kormány nem nyer a költségvetés megszavazásával, sőt rá nézve egészen közönyös és felesleges az egész actus. Az Ellenőrre és azt hiszi az egész házra csupán valami gépezetszerű benyomást fog tenni a szavazás, és e benyomás alól maga a kormány sem fog menekülhetni, bárha a parlamenti csavart az ő kívánságára huzza fel a ház elnöke. Pedig a gépezet működésének első szabálya, hogy rendszeresen csak akkor és ott jár, a mikor és a hol szükségtelenül csupamerő produktíve nem használják. Egészesen parlamentarismusként egyetlen föltétele, hogy az ügyek menetének se ne vágjanak előbe, se ne késleltessék a maga módja szerint parlamentarisan.

A „Hon“-ban Jókai Mór a legközvetlenebb igazságszeretettel nyilvánítja, hogy oly egyhangú és oly hangosan nyilvánuló volt a Tisza iránti bizalom, s politikájának helyeslése, a milyen még soha sem. Nyolczvanhat képviselő volt jelen az értekezleten: tehát a párt-nak csaknem valamennyi tagja. El nem maradt senki, a ki csak jöhetett, és az általános helyeslés percében még hallgatással sem fejezte ki ellenkező véleményét. Bizton mondhatjuk, hogy Tisza Kálmán a napról fogva a bal-középsben „is“ ura a helyzetnek.

A „Jelenkor“ szerint a mily correctül, sőt mondhatni lovagiasan viseli magát a Bittó-kormány a változott politikai helyzettel szemben, ép oly kétségbeesve, ép oly mindenbe kapaszkodón küzd a deákpárti klikk a Sennyey-Lónyay-Tisza-kabinet megalakulása ellen. Ismeri e három férfi öntudatát és erélyét. Tudják és érzik, hogy ezek kormányozni, és nem kormányoztatni fognak, s ettől rázza ki őket a hideg, s e láznak deliriuma szüli bennök a kép-telen kombinációkat.

A „M. Ujság“ nem tartja kis feladat-nak az új kormány összealkotását. Sok a vetélytárs. Trefortról azt hirdik, hogy marad. Zichyrol is azt mondják, ha Szlavy nem fogadják el tárazóját, marad. Az új alakulás vezetője — mint nagyon avatottak mondják — Lónyay gróf. Ő már napokkal ezelőtt érintkezésben volt Andrássyval, az új kabinet-alkotásra nézve.

A „Nemzeti Hírlap“ ugy találja, hogy Sennyey báró miniszterelnökségének politikai eredménye egyszerűen az volna, hogy: kicsavarná az irányadó hatalmat az értelmes középosztály kezéből és a társadalom szélső osztályainak kezébe juttatná. Egy Sennyey kabinet ha maradandó volna, nem jelentene egyebet, mint az aristokratia uralmát, mely e középosztályt háttérbe szorítva, az olvasni nem de imádkozni tudó tömegre támaszkodnék. Hadizenet volna az értelmes és vagyonos magyar középosztály irányadó hatalma ellen.

Az erdélyi birtokrendezés.

Emlékirat.

az 1872-ik évi május 6-án 20,846. szám alatt a birtokrendezési eljárás iránt az erdélyi részekben kiadott igazságügyi miniszteri rendelet tárgyában, kapcsolatban az erdélyi birtokrendezési ügyekre vonatkozó némely általános észrevételekkel.

(Elfogadott az erdélyi képviselőknél 1875. febr. 7-én tartott értekezletén.)

(Folytatás)

Az urbéri perekben a nagy változatos-ságban és vidékenként, sőt helységenként eltérőleg alakult jogviszonyok ugyan is, azok sokféle árnyalata, az ügydöntővé válható ténykö-rülmények sokfélesége, a felek felfogásainak ellentétes eltérései: szükségessé teszik, hogy a tárgyalások a gyakorlott bíró által az ügydöntővé válható tényköriülmények felhozására felhívassanak, s a szükséges és különösen a szegényebb felek által nehezen és költségesen megszerezhető levéltári adatok hivatalból is megszerzettessenek, szóval a valódi tényállás felderítésére elkerülhetlennek méltán mondható, hogy a bíró, ki a helyszínén a körülményekkel megismerkedett nem csak feljogosítva, hanem kötelezve legyen arra, hogy az igazság érdekében szükséges nyomozatokat keresz-tül vigye.

De szükségesnek mutatkozik ez már azon okból is, hogy a jogi természet iránti urbéri perek, melyek a törvényhozás előtt is inkább a politikaiakkal is vegyes méltányos-sági mint a szorosan vett jogi tekintetek szerint oldattak meg, egyenlő mérték és nem a szerint oldassanak meg, a mint a felek jogai-kat megvédni képesek és ügyesek.

A mi az egyes telkek és telekrészek iránti szerzekben a perújítás megengedését illeti ez egy oly új szabály, melynek ellenkező-jét rendelte az urbéri nyiltparancs, az 1868 évi october 12-ikén kelt igazságügyminiszteri utasítás és ellenkezőjé rendeli a birtokrendezési perekre nézve általában az 1871. évi 53. t. cikk 52 §. s hogy az 1872. évi május 6-án kelt miniszteri rendeletben a perújításnak még is hely adatott, annak egyéb oka aligle-het, mint az, hogy az újabb miniszteri rendelet a nyomozó eljárás és ügygondnoki közbe-jövetel mellőzésével a perrendszeri eljárást alkalmazta, mert míg a három bíróság előtt nyomozással lefolyt perben a perújítás megengedése feleslegesnek mondható, kétségtelen az, hogy a perrendszeri eljárás mellett a perújítás ki-zárása jogtalanul méltán mondható.

Tekintve már, hogy a perújítás megen-gedése azon óhajtott idő-pontot, hogy az urbéri perek vegkép befejezve legyenek, bekövet-kezni hosszú időre nem engedi a perújítás ki-zárásának szükséges volta már ezáltal is íga-zolva van; mert a törvényhozás egyik vezér-eszméje kétségtelenül az urbéri perek biztos és végleges eldöntése volt, a biztosságot pedig a nyomozó eljárás megengedése, a véglegessé-get a perújítás kizárása adja meg.

S ha e tekintetből észszerűnek látta a törvényhozás a magyarországi megyékben a foglaltságok, a maradványföldek iránti urbéri-per-ekben a birtokrendezési eljárást fentartani s ezáltal a nyomozó eljárást, s az alperesek ügy-gondnok általi képviseltetését megengedni, a perújítást kizárni; kétségtelen, hogy ugyan-e célzérűségek lettek volna e törvényhozás előtt az erdélyi mindennemű urbéri perre nézve is irányadók, ha az erdélyi birtokrendezési eljá-rást törvényezik által és nem rendeleti uton kívánta volna szabályozni.

De még világosabbakká teszi a fennebbi állításokat az, hogy Krasszina, Középszlóznok, Zaránd megyékben és Kóvárvidéken, hol mi-ként az erdélyi területen az urbéri beírva nem volt, s hol ennél fogva az egyes telkek és telekrészek iránt épen oly természetű urbéri pe-rek fognak fenni, mint az erdélyi megyékben az 1871. évi 53. t. cikk 80. §-a szerint azon törvény 8-ik fejezetében foglalt birtokrendezési eljárás lett bevive; és ennél fogva ott az erd-élyiekhez hasonló urbéri perekben semmi eset-ben sincs perújításnak helye, a mi nyilván arra mutat, hogy a törvényhozásnak nem lehetett célja a perújítást az erdélyi hasonló természetű perekben megengedni, hogy pedig a perújítás kizárása a nyomozó eljárással együtt állhat csak meg, az fennebb már kellőleg ki lett mutatva.

De az egyes telkek és telekrészek jogi természetét iránti erdélyi és a foglaltságok és maradványföldek iránti magyarországi urbéri pe-rek közt semmi lényeges különbség nem léte-zik. Egyedüli és lényegtelen különbség csak az, hogy Magyarországon az urbéri kereszült lévén vive, ott nem fordulhat elő azon peres kérdés, hogy valamely egész telek urbéri természetű-e? de az egyes telekrészek iránt Magyarországon és Erdélyben hasonló peres kérdések fordulnak elő t. i. hogy valamely telekrész majorságai-nak vagy urbérségeinek tekintessék-e s a volt földesúr vagy urbéres tulajdonát ítélendő-e, és mily feltételek alatt? s kétségtelen az is, hogy erdélyi urbéri perek bonyolultabbak a magyarországiaknál; de épen e körülmény a nyomozó eljárást még szükségesebbé teszi ott, mint itt, valamint a perújítás kizárását is szüksé-

gesebbnek lehet mondani az erdélyi területen, hol sok ezer ily urbéri per áll még épen és sok ezer hold tulajdon joga van függőn.

A fennebbi érveken kívül nem mondható itt azon tekintet sem, hogy egyedül nyomozó bírói eljárással lehet az államot biztosítani az iránt, hogy csak oly állományok fognak urbéri természetűeknek és így urbéri százasok kárpótás alá tartozóknak ítéltetni, melyek alóban urbéri természetűek és melyeknek kárpótása az államot jogosan terheli, és kétségtelen, hogy nyomozó eljárás nélkül csak a felek eszaki egyezése szükséges arra, hogy az állan jogtalan kárpótásokkal is terheltebbek. A bi-kénytelen lesz ugyanis a felek néhol hamis bismeresei szerint is ítélni, a földtehermentesítő alap-igazgatóság pedig kötvé van a bírói ítélet által.

De rá kell itt mutatni azon veszős következésre, hogy az urbéri kárpótások kintal-ványozása befejezettnek mind addig nem lesz tekinthető, míg perújítás útján a már eldön-dött urbéri perek felelevenítetők lesznek, ezen időpont pedig csak a legutolsó urbéri r jog-érvényes eldöntését követő 30 év elteltével következniék be és ezen időpontig a földtehermentesítősi alapigazgatóság működését végleg befejezettnek tekinteni nem lehetne.

Figyelmet érdemel továbbá azon körülmény is, hogy az urbéri igények, teleknyvi bejegyzések tárgyát nem képezvén, miten oly tulajdon jog, mely iránt urbéri per vo vagy van folyamatban, az urbéri per lejártá utáni 30 év eltelté előtt végleg és biztosan megszerzettnek nem lenne tekinthető.

(Folyt. köv.)

TANÜGY.

Ziller még is győzött.

(Folytatás.)

A mint a gymnasiumi tantárgyak könt, a trivium és quadrivium régi tanrendjezerint a latin és görög nyelv kizárólagos tért pglaltak, addig nem egy könnyen víztázta el valc ezen tárgyak jogos természetét.

Alig hogy befogadták a természetant a rendes tantárgyak közé, azonnal megkezdődött a philanthropinismus ezime alatt a haz.

S minél több tért nyitott a gymnasium a reáltantárgyaknak, annál hangosabba kiáltottak a realismus és humanismus elköntítését. Mig végre ott volt külön a gymnasium és külön a reálanoda, amaz több száz tapasztalatain okulva, emez a modern trigé-nyseinek hódolója. A gymnasium, ha aladni akart, nem zárkozhatott el a modern, exact tudományok vívmányai elől. Midőn a gymnasion mint egyedül előképző iskolája studo-mányos egyetemekre szerepeljen, arra ellett törekednie, hogy az egyes tudományok is egymás közt egyöntetű összefüggést keze-nek. E végett a tantárgyakból egyet, mit főt kijelölték, melyre a többi az összpontosítá-s elve szerint visszavonatozotattak.

Mi volt természetesebb, mint ille-nnek épen az ő remek irodalmat jelölni ki, melynek termékei egy oly dus anyagot szolgáltatnak hogy ebből könnyen feltalálható a szak, a melyek az ő görög-latin philológiát ősekötik a többi tantárgyakkal. Az osztrák gymnasiumokban az összpontosítás elvéhez me egy második került, egy modern néven, dualismus. Azt tapasztalták t. i. a tanítók, hogy az algymnasiumba iratkozott tanítanak rendesen csak egy kis harmada jut a gymnasium befejezéséig; a többi a IV. osztál után egyenesen az éltbe lép. És a kevés ismeret a mit addig nyert, hiányos és tökéletlen.

Hogy ezen a bajon segítve legyen, azt határozta az osztrák közoktatási minisrium, hogy a gymnasiumi tantervben minden tantárgy egyszer az algymnasiumban, másodszor a falgymnasiumban forduljon elő és pig az algymnasiumban — tehát a negyedik — a nyelvekben az alaktant, a többiekben szemléleti és gyakorlati oktatást tűzvéen közzé-lul; másodszor a falgymnasiumban szorrend-szeres oktatás, az algymnasiumban gyakorlatilag szerzetek alapján. Ez a dualismus nagy fontossággal bír reánk nézve is, a kik az osztrák intézményeket átörököltük.

Takarékossági szempontból is dekes egy intézmény volt ez, a mennyiben a lyé-ten alakított gymnasiumok a polgári iskolák is pótolták.

A concentratio mellett egy másik el-emelkedett fontosságra: valamint az e tantárgyat kitüntet az uralkodással a többi tantárgy felett, az ókori irodalmat, mond tudomány, az absolutisticus uralkodással, ugy tüeti ki ez is a törrelmet constitutionés (?) uralkodással.

Nevezzük megkülönböztetésül a egyik concentratiót ókorinak, a másikat történelminek.

Es mért ne lehetne a történelem oly szálakat feltalálni, mint a latin és görög irodalomban, melyeken az összefüggést a tantárgyakkal ép oly könnyen lehetne bebizonyítani? Legalább az a körülmény, hogy történelem mind a két középtanodánál, a gymnasiumnál, ugy mint a realskolánál ejordul, egy igen alkalmas kapocs lett volna, bel-

ső roko-
zet köz-

A történelemnek ezen hivatását beismerte Herbart (Umrisse paedagogischer Vorlesungen 2. Aufl. Göttingen, 1841), ezt mondta: „Die Geschichte ist der einzige mögliche Stützpunkt für pädagogische Behandlung der Sprachen (281. §).“ Az eszme magára nagyon szép, de utjában az akadályok is nagyok. Létesíthetése körül fáradoztak, de eddig csak részben sikerült ez. A legtöbbet tett Peer K. röpirata: Der Geschichtsunterricht auf Gymnasien. Ein methodischer Versuch als Beitrag für die Neugestaltung des Gymnasialwesens von dr. Carl Peter, herzoglich Sachsen-Meining'schem Schulrath. Halle 1840. Hogy Peter tanterve miként került a híres Ziller pécsi iskolájába s innen tanítványa (Kármay) segítségével mint dugáru hogyan jutott magy. közokt. ministeriumba, előttünk ma még titok. Vajon aztán minő fogadtatásban fog részesíteni a tanár egylet, ezt a titkot a február 8-án Budapestre egybehívott gyűlés ma már jóformán leleplezte.

(Folyt. köv.)

Apró puskatűz.

A „Magyar Polgár“-on multkori, ugyan- csak előtörőre szánt töltéseink úgy látszik nem voltak, mivel Papp Miklós még a történeti utat sem pirul a „Kelet“ szerkesztőjének „illető becsületérzké“-re hivatkozva, felszólított, hogy ismét vegye át néhány cikket, melyek a „Kelet“ egész határozottsággal megtagadt. Valóban nem tudjuk, Papp Miklósnak sorokban nyilatkozó malitiosusságán boszorkánjunk vagy együgyűségén ne vessünk. Miféle szokás alapján vagy miféle illemszabályokból tanulta azt Papp Miklós, hogy a lap-szerkesztő köteles volna ellenfelének cikkei szövegét átvenni, vagy hol látta párját azon merészségnek, hogy valaki ezen kérdést ellenfelének becsületérzkével hozza kapcsolatba? Bizonyára seholsem. Mi azonban ép az utóbbit illetőleg kényszerülve vagyunk ismételt arra figyelmeztetni Papp Miklóst, hogy: ha másnak mindegy szabad volna is ezt tenni, de Papp úr az bizonyos puskatűzünk zseberakása után elvesztette jogát arra nézve, hogy becsületérzkünk feltevéseit a lapunkban nem győződött meg, ajánljuk olvasó el azon jól ismert cikket még egyszer, a mai napig is egy szavát sem vontuk vissza.

Papp Miklós vakmerősége egyébiránt nem csak a fennebbi jelzettekben, nem csak azon, a minden hírlapírói illemszabályt sértő eljárásán nyilatkozik, hogy néhány, legkisebb jegy egy név nélkül kiadott cikkünket Mátyásról utólagra fogja, hanem abban is, hogy durva arditások nevezni a Paulay és Korbuly ügyébe kimutatott kétkeletességére ellen intézett megrovásunkat. A fennebbiekhez híven egy szót sem kellene idéznünk Papp ur cikkeiből de az el nem ferdíthető igazság egy pár püssut megkövetel magának belőlük. A „M.“ febr. 5-iki számában Papp Miklós ezeket írta: „Mi igen természetesen a Paulay igazságait szerencsés megoldásnak tekintendők. Mi vitunk az első, kik Paulayt a választmánygyelmébe ajánlottuk s sajnáljuk, hogy akkor nem volt meggyerhető. Hajlandó lesz-e most Paulay lejönni, azt nem tudjuk, de a jelen körülmények között hogy kívánatos a kétségben.“ A február. 6-diki számban ezeket: A mi Paulayt illeti, ismételve kijelentjük, hogy őt tartjuk a legalkalmasabb embernek arra, hogy a kérdésnek jó megoldást szerezzen sajnáljuk, hogy a „Kelet“ Paulay ellen püssut támadásoknak ad tért.“ A mai számunk pedig ezeket írja: „minden alkalommal azt tácoltuk a választmányoknak, hogy igyekezzék Korbulyt megnyerni, mert a színházat most vállalkozó kezére adni nagy veszélyekkel jár.“ Ehez nem kell kommentár.

A színházi választmány tegnapi üléséről örömmel regisztráljuk, hogy tanácskozánya végre azon ösvényre terelgetett, mely színigényű sorának legelőnyösebb megoldásához vezetend. A részleteknek a nyilvánosság előtti összegezése most még korai volna, de annyi előre is jelezhetünk, hogy Korbuly ur eddig elmulasztott kérésének minden őszinte tisztelője bizalommal fordulhat újra a választmányhoz s ezek sorában első helyen fogunk mi élni, kik a választmány t. tagjainak ez összehívott kérdés megoldása után elismerésüket adozni fogunk.

A választmányok évek óta egyik leg- ügyibb tagját az utóbbi ülések tanácsko- mánytól családja egyik tagjának súlyos be- tegység tartá távol; törömmel hallottuk, hogy a támlmaradás aggasztó oka megszűnt s a helyi színügy egyik legteljesebb támasza eddig tevékenységének fokozott buzgalomával siette a felmerült differenciák kiegyenlítését. A közigyűnek a nagyképűség és érdemekben dúshunkása bizonyára a jelen körülmények

között teszi a helybeli színügynek a legüdvö- sebb szolgálatot.

Késéget nem szenved, hogy a pályázat kibírdetésének elhamarkodott lépése nagy fel- tünést fog okozni a fővárosi sajtóban is, mely e szerencsétlen ideának vajdázásaira vonatko- zó részleteiről nem bir tudomással; több mint bizonyos, hogy az összes sajtó el fogja itélni a hanyatlás és kézzelfogható körtünétét, de ha — mint biztosan hisszük — a választmány ismét- lent higgadt megfontolás következtében, jóvá teszi ama — végnélküli bajok és zavarokat ered- ményező — téves lépését, önértékeléssel számíthat az összes józan közvélemény méltányolására.

Korbuly Bogdán ur a színházi választ- mányának évek óta pénztárnoka s e minőségben már évek óta a színügynek egyik legálodat- késebb barátja is. Köztudomású dolog, hogy színházunk a felsőes király asszony legmagas- sabb kegyadományaképen évenként 15,000 forint segélyben részesül; ez összeg évenként különböző időben az eddigi szokás szerint sep- tember vagy october hónapokban tétetik folyó- vá, holott a szervezkedés lehetősége april ele- jére teszi azt szükségessé s ime Korbuly ur már évek óta előlegezi e nagy ösz- szegyet sajátjából minden kamattal nélkül, hogy ez által se legyen fennakadás s a színészeti anyagi helyzetében a késlekedés miatt szükség vagy hiány ne mutatkozzék. Ki fog hasonlót cselekedni, ha Korbuly ur ma, vagy bármikor is visszalépne? A polgári erény- nek e ritka példányra koszorut érdemel; a szín- ügy lelkes barátai kevesebbet kérnek számára — elismerést, méltányosságot.

Reményünkben azt hisszük nem is fogunk csalódni.

A „KELET“ magán-távirata.

Feladatott Buda Pesten febr. 10. 10. ó. 50 p. d. e.
Erkezett, febr. 11. ó. 15 p. d. e.

Ghycoz tegnap két és fél óráig tartó momentumos beszéd- ben előadta pénzügyi program- ját, rendkívüli hatással felelt az ellene intézett támadásokra, különösen Lónyay terveinek oktalanságát mutatta ki, végül személyes viszonyait érintve, szavai az egész házat megindították. Még Paczolay szolt, ke- ményen megtamadva Lónyayt, ki azonnal válaszolt. Az általános vita végetta szavazást mára reménylik.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, febr. 10. 1875.

— **A m. kir. igazságügyminiszter** a marosvásárhelyi ügyvéd vizsgáló bizottsághoz elnök. Br. Apór Károly m.-vásárhelyi kir. ítélő táblai elnököt, alelnökké: Schneider József m.-vásárhelyi kir. táblai tanácselnököt, és tagokká: Tribusz Antal, Binder Mihály, Vajda Simon, Ferencz Károly, dr. Endes Gábor marosvásárhelyi kir. ítélő táblai bírákat, Damokos Antal marosvásárhelyi kir. törvényszéki elnököt, dr. Székely József marosvásárhelyi kir. főügyészi helyettesét, dr. Dózsa Miklós marosvásárhelyi kir. táblai pótbíró, Szilágyi Miklós marosvásárhelyi kir. ügyész és Szent-Iványi Kálmán maroszséki alkirálybíró nevezte ki.

— **A kolozsvári önkéntes tüzoltó egy- let** kebelében vizsaly ütött ki. — A két osz- tályparancsnok br. Bánffy Kálmán és Közegh- vári Gyula beadták lemondásukat, s mint hall- juk, a főparancsnok Minories Károly s több pa- rancsnoksági tag is lemondani készül. Az elé- gedetlenlég mindenesetre oly mérvet öltött, hogy a közgyűlésnek azonnali összehívása s egy új választás megejtése vétkes könnyelműség nél- küül tovább el nem odázható.

— **A ki tegnap az utcára** is ki merésztelt menni vagy legalább nézni, azonnal meggyőződött „Kalandarium“ nélkül is hogy Carneval urfi bucsoszik s már csak egyik lába van a küszöbön belül. Az álarozosok menetét értjük, melynek tarkáló csoportja mullattatta különösen a gyermekek csoportját. Azt hisszük az illetők nem fognak apprehendálni, ha cos- tumeiket egyenkint nem is írjuk le s a fenteb- bi általános vonással beírjuk. A menet a „Bel- Monostor utca“ felől vette kezdetét s a „Ma- gyar-utcán“ levonult, a „Közép-utcán“ meg- visszatért s így csakis a látogatottabb és szé- lesebb utcákban élvezhette a közönség a fűtött szobák ablakain át a jókedv e bajnokai okozta mulatságot.

— **Szerelmi dráma.** A Szechenyi-tér tegnapi szokatlan csoportosulásnak volt tanuja, melyet legkevésbé sem az épen akkor sürgő- forgó álarozosok idéztek elő, de azon véres drá- ma, mely az említett tér egyik épületében lefo- lyott. Az eset következő: Csató Miklós ötlen iparos már régóta szerelmi viszonyban áll Sáfalyi Sára, özv. Kun Istvánnéval, kinek mellesleg megjegyezve két gyermek maradt, volt férjéről. A nő, bárha Csató kezét több ízben megkérte,

ha nem is teljesen visszautasította, de úgy nyi- latkozott, hogy az összekelés mind tovább- tobb maradt. Csató végre megugrta a sok vá- rakozást, azon jogos gyanuja támadt, hogy a nő bizonyosan másvalakivel örömeit elbe- szélget, mint vele, s mint a vallatásnál kide- rült, e gyanuját nem sokára igazolva találta. E tény körülmény birta rá borzasztó lépésére. Teg- nap d. u. ugyanis a nő lakásán megjelent két meg- töltött pisztolyval zsebében s bárha két egyen vele egyidejűleg ugyancsak a szobában volt, a hűtelen- nek tartott nőre süttötte az egyik pisztolyt. A jelen- voltak megrémülve futottak szét a nélkül, hogy borzasztó lépésében megállították volna az ör- jöngőt, mire Csató az ajtó belől elzárta s mi- után meggyőződött, hogy áldozatja csakugyan halott, a még megmaradt pisztoly töltését száján át agyába akarta röpíteni; de hihető- leg az izgatottság következtében, oly rosszul lőtt, hogy a golyó alsó állkapcsát vitte el. Csá- tó a kórházban fekszik, sérülése veszélyes s beszélni képtelen; vallomását le kellett írnia, melyben hajmeresztő lépésének motivumát a már említett okot adja. Főlgógyulásához kevés a remény.

— **A helybeli méhésztársaság** felső ke- lenzékjébe közelebből ismét rablók törtek be. Minthogy ott méh-kasok nem találtak, az ajtót, kerítéseket bontották le és szánon Sz.- Fenes felé vitték; mindez a telepőr személtá- ra folyt le, ki a fenyegetőző rablókkal nem merészt szembeszállni. E már az ötödik me- rénylet egy év lefolyta alatt, mi a méhészt- egyeslet ellen a legnagyobb vakmerőséggel vég- rehajtott. A nyomozat erőlyes megkezdése nem csak kiltatásban van, de kíváncsok is

— **Szász Béla** „Látomány“ című li- rai költeményét szavalta el a Kisfaludy társas- ság ülésében. A költő előtt elvonulnak a mult- nak páros küzdelmei, ez szorongással tölti el; de megemlékezik, hogy a bajból az egyetértés mindig kivezette a nemzetet a diadal szekerén. Igen, volt ünnepe e népnek elég; de lesz-e még valjon? Szász Béla hiszi. A költemény — mint az „Ellenőr“ írja — Szász Béla legszebb ver- sei közé tartozik. Nyelve erőteljes, zöngzetes; eszméje olyan, a mely mindig új; s a kidol- gozás szerencsése a tartalommal harmonikus egységet képez. Az eszme-gazdag műért a köl- tőt hosszantartó élnjénz jutalmazta.

— **A kolozsvári** iparos-egylet f. évi febr. hó 21-én délután 3 órakor tartja meg társalgási tervében rendes évi közgyűlést, melyre a t. tagok megjelenni felkéretnek. Az igazgatóság.

— **Szász Károly** „Jolán“ című hosz- szabb költői beszélyét a Kisfaludy társaság febr. 7-iki gyűlésében olvasta fel. A közönség fe- szült figyelemmel követte s viharosan megtap- solta e drámai jelenetekben gazdag szép köl- teményt; meséje egy család drámát rajzol: ifjú nőről, a kinek érzelmek egy régi szerelem fel- ujulása által megrendül, kebelében föléled a bol- dogtalanná tevő küzdelem, de erkölcsi ereje meg- óvja az elbukástól. Kidolgozása mindvégig élénk érdeklődést tartja az olvasót, és jeleneteiben va- lódi drámai dialogok kötik le a figyelmet.

— **A kelet felé** üzött leánykereskedés miatt a belügyminiszter a következő körlevelet intézte a hatóságokhoz: Több oldalról vett érte- sítés szerint a magyar erdélyi és romániai leá- nyokkal Konstantinápolyba és Alexandriába való kereskedés ismét nagy lendületet vett, és külö- nösen igen gyakran azon eset fordul elő, hogy ottani rossz hírből álló vendéglők tulajdonosai szobalányoknak vagy pénzöröknöknek csalják el hazájukból a leányokat, azután a szegénykeres- kedés örvényébe teszik. — Nem mulasztatom el tehát a hatóságot hivatalbeli elődömnök ez ügyben már 1869. évi október 1-én 3390/R sz. a kibocsátott körrendeletének szigorú meg- tartására, valamint különösen arra ne figyel- mettessem, hogy azon esetekben, midőn vala- mely leány akár ismerősei vagy rokonai fel- szólításra folytán is Romániába vagy még tovább keletre akarna szolgálatba menni, csakis akkor engedje azt meg, ha az illető cs. kir. ügynök- ségtől arról értesült, hogy a leánynak tett aján- latok csakugyan megbízhatók. A határhátasá- goknak továbbá szigorú köteletségévé tesszem, hogy oly leányokat, kik utlevél nélkül akarna- nak a Dunaféjedelemség területére átmenni, letartóztatassanak és illetőségi helyükre szállit- tassanak.

— **Szék város** mult hó 30-án tartott bizottsági gyűlésében volt főispánját Filep Sa- mut nagy aplausussal diszpolgárnak megválasz- totta, az arról szóló okmány kiállításával kéz- besítésével Török Péter, Somkeréki Miklós és Sallai Ferencz képviselőket bizván meg.

— **Dr. Mihályi Victor**, az ujonnan kinevezett lugosi g. cath. püspök, jelenleg N.-Váradon időz, elődje Olteanu püspöknél. Innen Balázsfalvára jön, hol felszentelése fog végbe- menni.

— **Dr. Pap László**, szamosújvári kir. ügyész, e hó 8-án vezette előtérhöz Orbonás Amá- lia kisasszonyt, néhai Orbonás Mihály maros- vásárhelyi kir. táblai ítélőmester leányát.

— **Haynald Lajos** ó excellentiájának bold. édes anyjáték Csik-Somlyón gyászstenni- tiszteletet tartottak, mult hó 28-án. A megha- tó gyászünnepe a főgymnasium, a rom. kath.

tanítóképezde és főle mi tanoda összes növen- dékeinek, az intézetek tanárai s tanítói testü- letének s az ájtatoskodó hívek nagy számának jelenlétében 10 órakor vette kezdetét... Ha Haynald nincs, ugy Csik-Somlyónak sincs kie- gészített nyolcosztályú főgymnasiuma, nincs háromosztályú román kath. kántor-tanító képez- déje. Mindezeket ő kezdeményezte, ő hozta lét- re nagyszerű, 28,000 frtra menő adományai- val.

— **A középtanodai** új tanterv meg- vitatása végett a középtanodai tanáregylet né- pes közgyűlést tartott az akadémia üléstermé- ben. A választmány és a szakosztályok a köz- oktatási tanács tantervjavaslatának előleges tár- gyalására 7 tagu bizottságot küldtek ki, melynek indítványait Négy László terjesztette elő. Rö- vid vita után a következő általános indítványok fogadtattak el: A tanszakok önállása a csoport- osítás mellett is lehetőleg fenntartandó. A tan- tárgyak kettős (propaedeuticus és systematicus) tanfolyamban tárgyalatnak. A heti óraszám ke- vesbitendő. Az I. és II. osztályban a magyar mellett csak egy idegen nyelv tanítandó; en- nél fogva a német nyelvet agymn. III., a fran- cziát a realisk. III. osztályában kell kezdeni.

Zafféri K. szathmár-megyei szerzetestanár azt kívánta kimondatni, hogy az oktatás vallás- erkösi alapon történjék. Ez igen heves vitára adott alkalmat, a szerzetestanárok, kik szo- katlan nagy számban jöttek a közgyűlésre, élénken pártolták Zafféri felszólalását, a tulyo- nók többség azonban elvetette az indítványt és csak azt mondta ki, hogy az oktatás erkölcsi alapon történjék. Ezután a közgyűlés áttért a részletes indítványokra. A vallásoktatás rende- zését a 7-es bizottság a vallás és közoktatás- ügyi miniszteriumra és a felekezetre kívánta bízni. Az egyházi tagok ezzel szemben azt indítványozták, hogy a hittan oktatása ne bi- zassék az állam- és a felekezetek kölcsönös meg- egyezésére, hanem nyilatkozzék ez iránt az egylet és pedig oly formán, hogy a hetenkénti egy órai hittani oktatás nem elég s a hittan minden középtanodában hetenkint két órával vegyen igény- be. Hosszu vita után, melyben különösen egy- házi részről vettek sokan részt, a 7-es bizott- ság indítványt fogadtatott el.

— **Bismarck** herczeg idegbaja min- denféle találgatásokra ad okot a porosz sajtó- ban. Új merénylőről beszélnek, melynek a her- czeg idegei áldozatai. Beszélnek is, hogy Bis- marck kifáradt s már a legközelebbi időben Varzinba vonul vissza, mi egyértelmű a teljes visszavonulással. Mi nem állunk közel a tűz- házhoz, de úgy véljük, hogy nem kell merénylet egy oly férfi idegeinek megmérgezésére, a ki teljes életében ideges volt s april 1-én üli hatvanadik születésnapját.

— **Br. Ramberg**, a müncheni művésze- ti akademia tanára és festész f. hó 6-án meg- halt. Atyja magasrangu katona volt s egykor N.-Szebenben állomásozott csapatjával. Az if- ju Ramberg első oktatását a festészetben itt nyerte egy udvarmestertől, a ki még ma is él. Lehetőség, hogy e körülmény szolgáltatta az eszmét azon híres és humorteljes képéhez, mely „Séta az udvarmesterrel“ cím alatt ismer- retes.

— **Coburg** herczeg esküvője a mult csütörtökön nagy pompával ment végbe Brüs- szelben. Ott volt József főherczeg is egyen- ruhában. A menyaszont egy magyárosan szőtt csipkékfátyol borította, ruhája fehér selyem, ezüst ékítésekkel; melyén narancsvirág, ugyan- ez volt a kezében. A fátlyol lehull az egész ruhára, mintha palást lett volna. A völgyény honvéd díszöltözetet viselt Lipót-rend nagy szalagjával. A szertartást a polgármester vé- gezte, mely után a házassági szerződés iratott alá. A polgári szertartás után a kápolnába men- tek, hol Deschamps érsek megszentelte frigyü- ket. Az nap a községtanács huszezer forintot osztott ki a szegények közt, a színházban pe- dig ingyen előadás volt a nép számára.

— **Házassági terv.** A „Times“ pá- risi levelezője szerint Lulu herceg nejeül a wa- lesi herceg és az orosz trónörökösne nővére van kiszemelve.

CSARNOK.

A nőkről.

A nők nem fontolják meg eléggé, meny- nyire compromittálják magokat, midőn roszt mondanak a férfiakról.

La vie parisienne.

Ha tudni akarod, mint keletkezik a nő- ben a gyűlölet, akkor imádója jelenlétében mondj olyat, a mi vetélytársnőjére nézve hi- zelgő.

Stahl.

A nőknél a megbánás édes visszaemléke- zés hibáikra, vegyítve a sajnálkozással, hogy többé nem kezdek újra.

Beaumont.

A feleségnek sejtelmek sincs értékéről. Mi volt Socrates Xanthippének? Valami nagy szanskrit tudós vagy? Mi neki a szanskrit? milyen komikusnak tetszik előtte a szanskrit. Csak akkor becsüli valamire tudományodat, ha az félreismerhetetlen összefüggésben van a töl- tött erszénnyel.

Dohin Hedvig.

Minél többre tart a nő, annál több res- pectust követel — legalább kezdetben.

La vie parisienne.

A nők vallása olyan, mint a matrözoké: midőn már minden elveszett, istenhez fordulnak. Stahl.

Majd minden nő már a természetől bi- zonyos fokig színésznek van alkotva. Csodás könnyűséggel varázsolják arcokra bármely sze- vedély kifejezését, midőn akarják. A férfi ar- czát az a szenvedély színezi, melyet lelkeben hord; de a nő derűtlenség vagy közönyösség szí- ne alá tudja rejtetni legtitkosabb indulatait. Oly keadálygalmakat tud színlelni, melyeket nem érez, vagy olyanokat rejt el, melyeket érez érdekei, veszélye és a társasági illem szerint Baudouin.

A csinos D. asszony egy este több imá- dója előtt a régi hőseket magasztalta. Külön- sen kiemelte a tisztá plátói szerelmet, mely őket a szép nőkhöz csatolta. Ekkor az öreg S. marquise félbeszakítá: Kedvesem, az ön ruhája igen rövid, gyönyörű vállai igen is láthatók s szép karjai igen is meztelenek olyan beszéd- hez, a melyt ezen urakhoz intéz. Ha az om- ber bőjtöt javasol, semmi olyast ne tegyen, a mi az étvágyat ingerli.

Stahl.

KÖZGAZDASÁG.

A glicerín alkalmazása a borászatban.

Azon sokféle terményeknek, melyek a bor forrásánál képződnek, egyike a glicerín. Ismeretes, hogy ezen anyag tisztá állapotban sűrű cseppfolyós tömeget képez, mely nagy faj- sulya és azon tulajdonai által tűnik ki, hogy égvé édes ízű, s igen nagy fénytörő képességgel bir. Vegytani tulajdonságait tekintve, a glyce- rin az alkoholok csoportjába tartozik.

Már régóta ismeretes, hogy azon nézet, mely szerint ezukor erjedése alkalmával az élesztő hatása folytán alkohollá és szénsavvá lesz, helytelen. Igaz ugyan, hogy az említett testek legnagyobb mennyiségben képződnek a szesz- erjedésnél, de másfelől az is valószínű, hogy e- kettől kívül még jelentékeny számú anyag jön létre az élesztő behatása következtében. S. hogy a dolog így áll, kiviláglik már azon körülmény- ből, hogy a szesz erjedés terményeit úgy kell kintennünk, mint azon válmányok összegét, me- lyet egy — habár alsó fokán is álló szervezet, az élesztő növény, élete különböző stadiumai- ban kiválaszt.

Svalaminnt nem áll, hogy az élesztő a fon- tebb említett anyagokat hozza csupán létre, ép oly igaz, hogy nem elégszik meg csupa ezukor- ral; a tisztá ezukoroldatban elvész, a szó va- lódi értelmében halálra éhezik. Mint minden növénynek, ugy neki is szüksége van lényen- tartalmu és ásványi táplálékra s ezeket külön- böző vegyületekben választja ismét ki az anyag- csere törvényei szerint.

Az élesztőben, mely mint ismeretes, a ezukoroldatokban tetemesen szaporodik, ha ezek a többi tápszereket is magukban foglalják a ezukor egy része a sejtente képződésére fordit- tatik, melyből a sejtthártya áll; másik részéből a zsiradék és egy harmadikból a glicerín, bo- rostyánkócsav s számos még eddig teljesen is- meretlen vegyület képződik, melyek bárha igen csekély mennyiségben vannak is, mindazáltal a legnagyobb befolyást gyakorolják a leendő bor minőségére. Pasteur vizsgálatai szerint a ezu- kor szárazalék alkotát, jelenleg következő mó- don fejezhetjük ki:

100 rész ezukor tartalmaz:

Szénsavat . . .	46-67 részben.
Alkoholt . . .	48-46 „
Glycerint . . .	13-23 „
Gyantár-savat . . .	0-61 „
Élesztőanyagokat . . .	1-03 „

100-00.

A mint ez adatokból kiviláglik, az erje- désnél képződ glicerín mennyiség nagyon is figyelemre méltó, a mennyiben csaknem 3/10-át teszi a ezukornak. Ugy látszik azonban, hogy a must forrásánál még sokkal tekintélye- sebb mennyiségű glicerín képződik, mivel gyak- ran a készborban is nagyobb mennyiségben lel- hető föl. A déli vidékeken termelt bor rende- sen több glicerint tartalmaz, mint az északi tartományban termelt. Silvestri és Gianelli vizs- gálatai szerint, kik 67 különböző minőségű toscanai bort a glicerín tekintetéből megvizs- gáltak, oly mennyiségben jött ez anyag elő, hogy ugy látszik, mintha a bornak magas hő- mérsék alatt történő forrása a glicerín képző- désre befolyással bírna, de ilyenmő behatóbb vizsgálatok hiányában a dolog nem állítható bizonyosan.

(Folyt. köv.)

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdéről

Febr. 9-án 5% Metallikus 70.90 frt.
Kamat — 5% Nemzeti kölcsön 75.85 —
frt 1860. Kölcsön 110.80. Bankrészevény 957
Hitelintézeti részvények 221.50 London 11130
ft. st. Ezüst 105.75. Cs. kir. arany — Na-
poleondór 891.

Urbéri kötvények: Magyarország 79.—
Temesvári 7.7— Erdélyi 75.80 Horvátország,
80.—

Felelős szerkesztő: Békésy Károly.

Hasonló hírtetés.

Egyszer a Macskai Pál-féle bírtok, mely áll az egeresi haláron (vasuti állomás) tagosítva 200 hold szántó, 200 hold keltető és 200 hold legelőből, a szomszédos laputakati haláron 200 hold keltető és 200 hold legelőből; toleli haláron 3 hold jó karban lévő szőlőtől.

Egyszer közönséges kényelmes lakó háza; minden gazdasági építéssel, 120 darab marhára bent és a tagban jó istállóval, terjedelmes belsőiségekkel, egy 2 körtől készült malommal, 3 közönséges kocsisora joggal; 1875. április-hó 24-dikétől 6 évre, haszonbérbe kiadható.

Értekezni lehet levél útján is LÉSZAY GYULÁVAL, Magyar-Nádás (Posta állomás.) (2-3)

(41)

GÖZMALOM.

(3-4)

Van szerencsém a t. cz. közönség szíves tudomására hozni, hogy egészen ujonnan épített és berendezett gőzmalom működését megkezdette.

A midőn tehát ezt a t. cz. közönség figyelmébe ajánlanám, bátor vagyok megjegyezni, hogy gőzmalom nemcsak szép és erőteljes minőségű őrleményt képes előállítani, hanem mivel gabona-bevásárlásaimat nagyban teszem meg, azon kedvező helyzetben vagyok, hogy azok árait is oly olcsóra tettem, hogy mindennemű versenyt e téren ki állhassak.

Elvállalok továbbá közönséges őrleket s e célra szekereimet hocsátom a t. cz. közönség rendelkezésére, melyek meghatározott csekély díjért a nyers gabonát ki és a kész lisztet be szállítandják; megjegyezvén itt, hogy a t. tulajdonosok egészen biztosak lehetnek tulajdonaik azonoságában s így feleslegessé van téve, hogy netalán kiküldött saját emberük az őrle tartamig ott vesztegeljen.

Azon reményben, hogy a t. cz. közönség alkalmat nyújtand nekem az ígérteteket be is bizonyíthatni, szolgáltatam más üzleti szakmában is felajánlom.

Tisztelettel:

Hutflesz Károly,

Kolozsvárt.

(39)

HIRDETMEY.

Mintán egyrészt az általam m. é. december hóban 500 és 100 darab

BÉCS VÁROS SORSJEGYEIBŐL

(Bécs város díj-kölesöne 1874-dik évről)

álló társas csoportulaton a nyújtott előnyök miatt oly számos volt a résztvevő, hogy legjobb akaratom mellett sem voltam képes valamennyi beérkezett jelentkezésnek eleget tenni és mivel más részről folytonosan kérdések intézettek hozzám, vajon lehetséges-e még egy csoportulathoz lépni, elhatároztam magam, ez által számos részről nyilatkozott óhaját csak a nagyobb nyeresémi reményre jogosító

100 darab Bécs város sorsjegyeiből álló társas csoportulaton

alakítani. A csoportulaton (társaságok) olyképp alakítottak, hogy minden csoportulaton 100 részletből áll és minden részlet-jegy birtokosa nem egy sorsjegyre, hanem a csoportulathoz tartozó összes, 100 sorsjegyre, a befizetés tartama alatt történő 8 húzások után minden részlet-jegyért egy darabot a csoportulathoz fogaht 100 sorsjegy közül kap. Jelentkezések a csoportulathoz f. é. január 15-dikétől a következő feltételek alatt fogadtatnak el.

Egy részlet-jegy ára o. é. 125 ft. 1875 márciusától kezdve 24 egymástán következő havi részletben 5 ft-ával törlesztendő; egyáltalán azon előnyös intézkedés történt, hogy minden résztvevő a jelentkezés beérkezése után a részlet-jegyvel együtt 24 darab bérmentes, magyar posta-utalványt kap, melyek már egészen kiállított és csupán a postahivatalnál 5 ft. lefizetése mellett egy-egy részlet-jegyért átadhatók, miáltal a résztvevő minden kiadástól és gondtól megkíméltek. Minden 5 ft. beküldésénél nyerendő postai-vevény (Recepisse) nyugtául szolgál.

A főnyeremény a 4 évi-húzások mindegyikénél 200,000 ft., vannak továbbá 50,000, 10,000, 5 á 1000 ft-os stb. melléknyeremények.

Minden nyeremény, mely a befizetés tartama alatt történendő 8 húzásokon a csoportulathoz fogaht sorsjegyre esik, a 100 részlet-jegy birtokosai közt az ujonnan megszerzendő sorsjegy árának levonása után osztatik szét.

A befizetés tartama alatt történendő 8 húzás következők:

1. 1875 április 1-jén,	3. 1875 október 1-jén,	5. 1876 április 1-jén,	7. 1876 október 1-jén,
2. július 1-jén,	4. 1876 január 2-kán,	6. július 1-jén,	8. 1877 január 2-kán.

Itt nincs szó oly egyes sorsjegy megszerzéséről, melynél a vevő a nagy nyereményi reményért valamit fizet, hanem egy a szó szoros értelmében legnagyobb biztosítást nyújtó érték-papírról, mintán a sorsjegyek juttatása nemcsak hogy minden veszteséget lehetlenné tesz, hanem azáltal hogy a legkisebb nyeremény már most 130 ft-ot tesz és 200 ft-ig megy, a tőkés is kelleszen kamatozva. A mondottak bebizonyítására csak megjegyzem, hogy a 100 ft-os 1864-diki sorsjegyek ugyanazon játéktárral már a 140 ft-nyi árt a szintén 100 ft-os hitel-sorsjegyek már a 165 ft-nyi árt fölülmutatják.

Minden t. cz. résztvevő, ki több részlet-jegyet szándékozik venni, szíveskedjék kijelenteni, vajjon a részlet-jegyeket egy és ugyanazon csoportulathoz kívánja-e. Mintán a képzett csoportulaton száma korlátozott és lehetséges, hogy a jelentkezési határidő nem sokára bejárva leand, felkértem a t. cz. résztvevőket a jelentkezések minél előbbi beküldéséért.

Jelentkezések kizárólag előírt határidőre Bécsebe intézendők.

Ferdinand F. Leitner cs. kir. udv. váltó-üzér

Wien, Börseplatz 3, und Esslinggasse 1.

Legújabbban megjelentek

és **Stein János** erd. muzeum-egyl. könyvkereskedésében Kolozsvárt

kaphatók:

JULES VERNE apróbb műveiből.

Beszélyek és rajzok.

(Doktor O. kisérlete. Zacharias mester. Dráma a légben. Tél a jég közt.)

Ára 1 ft 50 kr.

Gróf Gyulai Lajos napló töredékeiből.

(1815-1834.)

Kiadta gróf Kuun Géza. Ára 1 ft 50 kr.

Rajzok és tanulmányok.

Irta Szilágyi Sándor. Ára a két kötetnek 4 forint.

A nevelés és oktatás történet kézikönyve.

Különös tekintettel Magyarországra.

Irta dr. Kiss Áron. Második javított kiadás. Ára 1 ft 50 kr.

Kézikönyv

kir. közjegyzők számára.

Tekintettel az elmélet és gyakorlat igényeire.

Irománypéldákkal ellátva.

Írták:

Dr. Dárdai Sándor,

és

Zlinszky Imre,

a Jogtud. Közlöny szerkesztője.

a pesti kir. it. tábla h. bírāja.

I. kötet. Ára 1 ft 20 kr. Postán küldve 1 ft 30 kr.

Még folytonosan kaphatók:

Stein János erd. muzeum-egyl. könyvkereskedésében

következő legújabbban szentesítést nyert

törvényezikkek u. m.

Az új választási törvény.

Hivatalos kiadás Ára zsebkadás alakban 30 krajczár.

Nyolczadrétben 30 kr. Postán bérmentesen megküldéssel 32 kr.

Törvényezik az ügyvédi rendtartásról.

Ára 20 krajczár.

Törvényezik a királyi közjegyzőkről.

Ára 20 krajczár.

1875. január 1-en hatályba lépő

birói ügyviteli szabályok.

Nyolczadrét alakban. Ára 1 ft 20 kr.

VIDÉKI megrendeléseknél legcélszerűbb a postadíj elkerülése tekintetéből, a törvényezikkekért járuló összeg postautalványoni előleges beküldése.

Legújabbban megjelent és Stein János erdélyi muzeum egyleti könyvkereskedésében Kolozsvárt kapható:

Orvosi tanácsadó minden nemű betegségekben, melyek önfertőzés, paráznaikodás és elragadás következtében keletkeznek.	Igen fontos észrevételekkel, korai tehetetlenség, megrogált idegrendszer, valamint a tulságos adagokban használt higany borzasztó következményeiről.
Több bonczatani képpel.	
Irta dr. ERNST L. orvos.	
A munka ára 1 forint, postán bérmentes megküldéssel 1 ft és 6 krajczár.	

A természet könyve.

Közérdekű olvasmányok a természettudományok köréből. Bernstein A. német műve. Első és második füzet; füzetekenk 50 kr.

E közérdekű vállalatra, mely egyelőre 20 füzetre van tervezve és melyből havonként egy füzet fog megjelenni, annyival inkább is felhívjuk a közönség különös figyelmét, mintán e munkát belérdemen kívül a csinos kiállítás és olcsó ár is ajánlja.

BUDAPESTI SZEMLE,

a m. t. akadémia megbízásából. Szerkeszti Gyulai Pál.

12-dik szám. 1874 november - december. Ára 2 ft.

Nyomatott Stein János m. kir. egyetemi nyomdászánál az ev. ref. tanács betűivel Kolozsvárt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

CIGARETTE.

Regény. Két kötetben. Irta Ouida. Ára a két kötetnek 4

Egy szív története.

Regény. Két kötetben. Irta Castelar Emil. Ára a két kötetnek 2 ft.

A nemzetgazdaságtani eszmék újabb fejlődés.

Irta dr. Weisz Béla. Ára 70 kr.

A magyar népnek!

A képviselő választásról.

Ki lehet választó?

Mire kell ügyelni a választásnál?

Szabad-e korteskedni?

Irta MURAI.

Ára csak 16 kr.

Mire kell ügyelni a választásnál?

Szótárak:

Német-nyelv:

HEYSE, allgemeines verdeutsches und erklärendes Fremdwörterbuch mit Bezeichnung der Aussprache und Betonung der Wörter. 15-te Auflage Halblederband 4 fl 68 xr.

KALTSCHMIDT, Fremdwörterbuch. Halblederband 5 fl 04 xr.

SANDERS, Handwörterbuch der deutschen Sprache. Halblederband 5 fl 40.

TASCHEN FREMDWÖRTERBUCH, in welchem mehr als 20,000 Fremdwörter enthalten sind. Ein unentbehrliches Handbüchlein für Jedman. Gebunden 50 xr.

WEBER, Handwörterbuch der deutschen Sprache nebst den gebräuchlichsten Fremdwörtern. 11-te Stereotyp Auflage 4 fl 44 xr.

Erklärendes Handbuch der Fremdwörter, welche in der deutschen Schrift und Umgangssprache gebräuchlich sind. Halblederband 3 fl 60.

Neues vollständiges Fremdwörterbuch, enthaltend über 1,000 fremde Wörter und Redensarten. Broschirt 60 xr.

Gazdasági zsebnaptár 1875-re.

Tizenötödik évfolyam. Szerkesztő tulajdonos

Kodolányi Antal.

Csinos jegyzőkönyv alakban, vászonba kötve tizenkét utasítási havi füzetrel együtt 2 forint.

Dr. HANDLER MÓR

orvos- és sebésztudor, szülész és szemész, gyógyít gyökeresen fényes és tartós siker biztosítása mellett mindennemű

titkos betegségeket,

1) az önfertőzésnek minden következményeit, ugymint:

magömléseket,

az ingerlékeny gyengeségeit, az ondófolysást, különösen

tehetetlenséget

(elgyengült férfierőt)

2) **hugycsőfolyásokat** (még oly idültet is, a nemzőrészek bujakkoros fekélyeit és másodrendű bujakkort minden alakjában és elcsufításaiában,

3) **hugycsőszűköléseket,**

4) **fris és idült nyákiölásokat** nőknél, az ugynevezett fehérölyást és onnan eredő magtalanságot,

5) **bőrkiütéseket,**

6) a **hugyhólyag betegségeit** és mindennemű vizelési nehézségeket.

Rendel naponként. délelőtt 10 órától 1-ig, délután 3 órától 5-ig, és este 7-8-ig.

Lakik Pesten,

belváros, kigyó-utca 2-dik szám alatt, kigyó- és városház-utca sarkán, Rottenbiller-féle házban, az 1-es emeleten, bemenet a lépcsőnél.

Díjjal ellátott levelekre azonnal válasz adatik és a gyógyszerek megküldetnek.